

2015/2111(INI)

28.9.2015

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie zewnętrznych czynników utrudniających przedsiębiorczość kobiet europejskich
(2015/2111(INI))

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

Sprawozdawczyni: Barbara Matera

PR_INI

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	9

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie zewnętrznych czynników utrudniających przedsiębiorczość kobiet europejskich (2015/2111(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2 i art. 3 ust. 3 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając art. 23 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, przyjętej rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 34/180 z dnia 18 grudnia 1979 r.,
- uwzględniając dyrektywę 2004/113/WE wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług, a także powiązane orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 1 marca 2011 r. w sprawie Test-Achats (C-236/09)¹,
- uwzględniając dyrektywę 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równych szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (wersja przekształcona)²,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 3 października 2008 r. zatytułowane „Realizacja celów barcelońskich w zakresie struktur opieki nad dziećmi do osiągnięcia wieku obowiązku szkolnego” (COM(2008)0638),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 21 września 2010 r. zatytułowany „Strategia na rzecz równości kobiet i mężczyzn 2010–2015” (COM(2010)0491),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 3 marca 2010 r. zatytułowany „Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” (COM(2010)2020),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/41/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek oraz uchylającą dyrektywę Rady 86/613/EWG³,
- uwzględniając wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów niewykonawczych spółek, których akcje są notowane na giełdzie, i odnośnych środków (dyrektywa w sprawie kobiet w zarządach (COM(2012)0614)),

¹ Dz.U. C 130 z 30.4.2011, s. 4.

² Dz.U. L 204 z 26.7.2006, s. 23.

³ Dz.U. L 180 z 15.7.2010, s. 1.

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 9 stycznia 2013 r. zatytułowany „Plan działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r.: Pobudzanie ducha przedsiębiorczości w Europie” (COM(2012)0795),
 - uwzględniając opublikowane przez Komisję w dniu 29 maja 2013 r. sprawozdanie z postępów w odniesieniu do celów barcelońskich zatytułowane „Rozwój struktur opieki nad dziećmi w Europie na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu” (COM(2013)0322),
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 września 2011 r. w sprawie przedsiębiorczości kobiet w małych i średnich przedsiębiorstwach¹,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 marca 2013 r. w sprawie eliminowania stereotypów dotyczących płci w UE²,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 września 2015 r. w sprawie przedsiębiorczości społecznej i innowacji społecznych w zwalczaniu bezrobocia³,
 - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A8-0000/2015),
- A. mając na uwadze, że przedsiębiorczość ma kluczowe znaczenie dla zatrudnienia, wzrostu gospodarczego, innowacji, rozwoju i likwidacji ubóstwa;
 - B. mając na uwadze, że w 2012 r. kobiety stanowiły w krajach UE-28 jedynie 31% przedsiębiorców (10,3 mln)⁴;
 - C. mając na uwadze, że w kwestii wskaźnika przedsiębiorczości kobiet wszystkie państwa członkowskie pozostają w tyle, a kwestia ta kryje w sobie niewykorzystany potencjał wzrostu i dobrobytu;
 - D. mając na uwadze, że badania ilościowe przedsiębiorczości kobiet prowadzi się sporadycznie, ale najnowsze badania wykazują, iż mężczyźni częściej niż kobiety wybierają karierę przedsiębiorcy⁵;
 - E. mając na uwadze, że przedsiębiorczość kobiet jest istotnym źródłem niezależności ekonomicznej, która daje im możliwość łączenia pracy i opieki nad domem oraz pomaga osiągać elastyczność zawodową; mając na uwadze, że należy wyraźnie odróżnić ją od „pozornego” samozatrudnienia;
 - F. mając na uwadze, że obciążenia administracyjne wciąż mają negatywny wpływ na ducha przedsiębiorczości zarówno u kobiet, jak i u mężczyzn;

¹ Dz.U. C 51 E z 22.2.2013, s. 56.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0074.

³ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0320.

⁴ Komisja (2014), sprawozdanie pt. „Statistical data on Women entrepreneurs in Europe” [„Dane statystyczne dotyczące kobiet przedsiębiorców w Europie”].

⁵ Komisja (2012), badanie Flash Eurobarometer 354 „Entrepreneurship in the EU and beyond“ [„Przedsiębiorczość w UE i na świecie”].

- G. mając na uwadze, że kobiety mają skłonność do oceniania poziomu innowacyjności swoich przedsiębiorstw niżej niż mężczyźni, a tylko niewielka część patentów udzielanych przez Europejski Urząd Patentowy (EPO) przyznawana jest kobietom¹;
- H. mając na uwadze, że kobiety-przedsiębiorcy częściej koncentrują się na sektorach uważanych za mniej rentowne, takich jak edukacja, opieka zdrowotna czy praca na cele społeczne, w przeciwieństwie do zdominowanych przez mężczyzn sektorów o dużym potencjale wzrostu, takich jak sektor technologii i informatyki, i częściej działają w małych przedsiębiorstwach o niższym wzroście i obrotach; mając na uwadze, że w 2012 r. było to przyczyną sześcioprocentowej różnicy w średnich dochodach netto pomiędzy przedsiębiorcami kobietami i mężczyznami w krajach UE-28²;
- I. mając na uwadze, że różne badania³ wykazują, iż kobiety-przedsiębiorcy rozpoczynają działalność z niższym poziomem kapitału, decydują się na niższe pożyczki i korzystają raczej z doradztwa i finansowania rodziny niż zadłużają się lub finansują kapitał przez banki, anioły biznesu czy fundusze *private equity* lub *venture capital*;
- J. mając na uwadze, że celem europejskiego instrumentu mikrofinansowego Progress jest promowanie równych szans dla kobiet i mężczyzn, jednak stosunek liczby mężczyzn do kobiet przy udzielaniu mikrokredytów w 2013 r. wyniósł 60:40⁴;
- K. mając na uwadze, że trudniejszy dostęp kobiet-przedsiębiorców do finansowania może być częściowo związany z trudnościami ze stworzeniem wystarczającej historii kredytowej i zbudowaniem doświadczenia w zarządzaniu;
- L. mając na uwadze, że stereotypy dotyczące umiejętności kobiet i mężczyzn w dziedzinie przedsiębiorczości mogą wpływać na poglądy zainteresowanych stron na temat nowych przedsiębiorstw; mając na uwadze, że samo wrażenie dyskryminacji podczas próby uzyskania finansowania może mieć wpływ na decyzje kobiet odnośnie do założenia przedsiębiorstwa lub wzięcia na ten cel niższej pożyczki;
- M. mając na uwadze, że udział w procesach inwestycyjnych osób z różnych środowisk może pomóc w zapobieganiu myśleniu grupowemu i stereotypowemu;
- N. mając na uwadze, że dyrektywa 2004/113/WE zabrania dyskryminacji ze względu na płeć w dostępie do dóbr i usług, w tym usług bankowych i finansowych oraz usług związanych z zakładaniem przedsiębiorstw; mając na uwadze, że trudno w tym kontekście udowodnić dyskryminację pośrednią i że państwa członkowskie prawie nigdy nie zgłaszają przypadków dyskryminacji, jeśli chodzi o dostęp do finansowania;
- O. mając na uwadze dane, które pokazują, że pomimo przekonania o tym, iż kobiety-

¹ Komisja (2008), sprawozdanie pt. „Evaluation on policy: promotion of women innovators and entrepreneurship” [„Ocena dotycząca polityki: promowanie innowacyjności i przedsiębiorczości kobiet”].

² Komisja (2014), badanie pt. „Statistical data on Women entrepreneurs in Europe” [„Dane statystyczne dotyczące kobiet-przedsiębiorców w Europie”].

³ Parlament (2015), badanie Departamentu Tematycznego pt. „Women's Entrepreneurship: closing the gender gap in access to financial and other services and in social entrepreneurship” [„Przedsiębiorczość kobiet: eliminowanie różnic między kobietami i mężczyznami w dostępie do usług finansowych i innych oraz w przedsiębiorczości społecznej”].

⁴ Komisja (2015), śródkresowa ocena europejskiego instrumentu mikrofinansowego Progress.

inwestorzy lepiej zarządzają ryzykiem¹, wykazują one zwykle większą niechęć do ryzyka i większy brak zaufania; mając na uwadze, że może to prowadzić do obniżenia ich zdolności do wzbudzania zaufania podmiotów zewnętrznych i w konsekwencji wpłynąć na możliwości ich finansowania;

- P. mając na uwadze, że kobiety-przedsiębiorcy społeczni znacząco przyczyniają się do zmniejszenia skali wykluczenia społecznego i że tworzenie nowych możliwości rozwoju i przedsiębiorczość społeczna jest dla kobiet doświadczeniem inspirującym i dającym im siłę, które może prowadzić do ich aktywniejszego udziału w przedsiębiorczości tradycyjnej;
- Q. mając na uwadze brak badań nad płcią i dostępem do finansowania dla przedsiębiorców społecznych w sytuacji, gdy uzyskiwanie finansowania przez przedsiębiorstwa społeczne wydaje się ogólnie rzecz biorąc bardziej skomplikowane;
1. zachęca państwa członkowskie do dostrzeżenia wartości przedsiębiorczości kobiet dla swoich gospodarek i rozpoznania koniecznych do pokonania przeszkód; wzywa państwa członkowskie do przedstawienia konkretnych strategii pełnego wykorzystania potencjału kobiet jako przedsiębiorców;
 2. wzywa państwa członkowskie do aktywnej współpracy z sektorem prywatnym w celu wyróżnienia przedsiębiorstw, które dążą do promowania równości płci i propagowania swych wzorcowych praktyk w tej dziedzinie;
 3. wzywa państwa członkowskie do zbierania danych według kryterium płci, w tym danych dotyczących przedsiębiorczości społecznej, oraz do regularnego informowania o liczbie kobiet-przedsiębiorców; zaleca, aby dane zbierano i konsolidowano na poziomie europejskim przy wsparciu ze strony Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn i Eurostatu;

Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym

4. wzywa Komisję i państwa członkowskie do uznania wartości przedsiębiorczości dla równowagi między życiem zawodowym a prywatnym i do zwiększenia ogólnego wsparcia dla uczestnictwa kobiet w rynku pracy; w następstwie decyzji o wycofaniu propozycji zmiany dyrektywy w sprawie urlopu macierzyńskiego, oczekuje konstruktywnego dialogu pomiędzy instytucjami w kwestii jak najlepszego wsparcia strategii gwarantowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym;
5. przypomina o znaczeniu osiągnięcia celów barcelońskich dla urzeczywistniania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, jak również wykorzystania odnośnych funduszy europejskich, by zagwarantować niedrogą opiekę nad dziećmi i niesamodzielnymi osobami starszymi;

Informacje i sieci

6. podkreśla, jak ważne jest wykroczenie poza fazę początkową, jeżeli chodzi o

¹ KPMG (2015), sprawozdanie pt. „Women in Alternative Investments” [„Kobiety w inwestycjach alternatywnych”].

pomaganie kobietom w konsolidacji i rozwijaniu działalności oraz przechodzeniu do bardziej innowacyjnych, zrównoważonych i rentownych sektorów;

7. z zadowoleniem przyjmuje stworzenie różnych sieci europejskich dla kobiet-przedsiębiorców; apeluje do Komisji, by bardziej aktywnie informowała o osiągnięciach kobiet-przedsiębiorców i jasno wyrażała uznanie dla tych potencjalnych wzorców za pomocą Europejskiej Nagrody Promocji Przedsiębiorczości i w Europejskim Konkursie na Innowację Społeczną;
8. wzywa Komisję do podkreślania wagi korzystania z forów na planowanej europejskiej e-platformie dla przedsiębiorczości kobiet i do umieszczenia na niej stopniowego planu uzyskiwania dostępu do możliwości finansowania z funduszy europejskich, jednocześnie czyniąc e-platformę atrakcyjną dla potencjalnych inwestorów i służb państwowych państw członkowskich w celu ograniczenia biurokracji dla kobiet-przedsiębiorców poprzez objaśnienie procedur administracyjnych;

Dostęp do funduszy

9. wzywa organy państw członkowskich ds. równości, by uświadamiały podmioty finansujące o obowiązku zapewnienia równości i zbadania możliwości wprowadzenia równości płci do uprawnień inwestycyjnych;
10. wzywa Komisję i państwa członkowskie do promowania przejrzystości finansowania działalności przedsiębiorstw przez mikrofinansowanie z europejskiego instrumentu mikrofinansowego Progress i do rozważenia współpracy z sektorem prywatnym w zakresie inwestycji w sektor „kobiecy“, takich jak rządowe gwarancje kredytowe;
11. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by rozpoczęły gromadzenie danych o dostępie przedsiębiorców do finansowania według kryterium płci oraz do przeprowadzenia dalszych badań na temat istnienia w tym kontekście niezbitych dowodów na bezpośrednią lub pośrednią dyskryminację kobiet, a jeśli istnieją, to w jaki sposób należy zająć się czynnikami zewnętrznymi, które wpływają na ocenę przez inwestorów rentowności nowych przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety;
12. z zadowoleniem przyjmuje przeprowadzony przez Komisję przegląd stosowania dyrektywy 2004/113/WE i jej transpozycji do prawa krajowego przez państwa członkowskie, lecz ubolewa nad brakiem skupienia się na identyfikacji dyskryminacji pośredniej; zwraca się do Komisji o dokonanie dalszego przeglądu dyrektywy polegającego na rozważeniu efektywniejszych środków zwalczania tego potencjalnego rodzaju dyskryminacji;

Edukacja i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości

13. zachęca państwa członkowskie do uwzględnienia w programach nauczania i szkoleń promocji kultury przedsiębiorczości; podkreśla wagę kursów dotyczących finansów, przedsiębiorczości i rozwoju nowego biznesu w szkolnictwie ponadgimnazjalnym, zwłaszcza w dziedzinach przedmiotów wybieranych głównie przez dziewczęta, takich jak opieka zdrowotna i inne usługi;
14. wzywa szkoły i uniwersytety, by zachęcały dziewczęta i kobiety do zajmowania się

przedmiotami prowadzącymi do kariery w finansach i sektorach o dużym wzroście, takich jak technologia, w tym technologia ekologiczna, oraz informatyka;

15. wzywa państwa członkowskie do współpracy z sektorem prywatnym, organizacjami pozarządowymi i uniwersytetami w celu stworzenia dalszych programów przyuczania do zawodu, w tym takich, w których uczniowie już od najmłodszych lat realizują projekty rozwoju w oparciu o rzeczywiste koncepcje biznesowe, oraz inkubatorów przedsiębiorczości, które służą kształtowaniu młodych przedsiębiorców;

Przedsiębiorczość społeczna

16. wzywa Komisję i państwa członkowskie do przeprowadzenia badań, które wyjaśniłyby większą aktywność kobiet w dziedzinie przedsiębiorczości społecznej oraz jej możliwy efekt mnożnikowy w odniesieniu do przedsiębiorczości tradycyjnej;
17. wzywa Komisję i państwa członkowskie do wspierania rozwoju instrumentów finansowych, które wyceniają przedsiębiorstwa w zależności od ich wkładu w społeczeństwo i rozwijanie znaków zaufania dla przedsiębiorczości społecznej i związanej z ochroną środowiska;
18. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji.

UZASADNIENIE

Przedsiębiorczość określona jest w ramach prawnych UE jako sposób myślenia umożliwiający jednostkom angażowanie swojej motywacji i zdolności w rozpoznanie możliwości i dążenie do ich pełnej realizacji. Chociaż przedsiębiorczość stanowi priorytet polityczny od momentu wprowadzenia traktatu lizbońskiego, Unia Europejska, ze wskaźnikiem przedsiębiorczości, który w 2009 r. w krajach UE-27 wyniósł 12%, w porównaniu ze wskaźnikami w Chinach i USA wynoszącymi odpowiednio 27% i 21%¹, nadal pozostaje w tyle. Powszechnie uznaje się, że aby wrócić na ścieżkę rozwoju i stworzyć nowe miejsca pracy, Unia Europejska potrzebuje większej liczby przedsiębiorców, a strategia „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu wyraźnie mówi o tym, że dla rozwoju przedsiębiorczości europejskiej konieczne są bardziej konkretne inicjatywy polityczne. Przedsiębiorczość kobiet zasługuje w tym kontekście na szczególną uwagę, ponieważ równa niezależność ekonomiczna nie jest wciąż normą w Unii Europejskiej i wskaźnik zatrudnienia kobiet, który w 2014 r. na poziomie krajów UE-28 wyniósł 59,6%, nie jest zgodny z docelowym wskaźnikiem zatrudnienia przewidzianym w strategii Europa 2020 na 75% ani ze wskaźnikiem dotyczącym mężczyzn, który wynosi 70,1%².

1. Przedsiębiorczość kobiet w UE: ogólny zarys

Różnice w karierze przedsiębiorców pomiędzy kobietami i mężczyznami są nadal wyraźne; w 2012 r. kobiety stanowiły tylko 31% wszystkich obywateli krajów UE-28 prowadzących działalność na własny rachunek. Dane, które potwierdzają preferencje zawodowe obywateli Europy: badanie Flash Eurobarometru z 2012 r. wykazało, że kobiety częściej niż mężczyźni wolą być zatrudniane (z marginesem wynoszącym od 63% do 53%), a mężczyźni częściej niż kobiety preferują samozatrudnienie (od 42% do 33%). Mężczyźni są bardziej skłonni uważać samozatrudnienie za realną alternatywę i w praktyce częściej niż kobiety (29% do 17%) rozpoczynają działalność gospodarczą, przejmują przedsiębiorstwa lub planują założenie firmy³. Kobiety z reguły częściej zakładają przedsiębiorstwa, mając mniejsze doświadczenie niż mężczyźni.

Kiedy kobiety rozpoczynają działalność gospodarczą, znacznie częściej robią to w sektorach związanych ze zdrowiem ludzkim i pomocą społeczną lub edukacją, podczas gdy przedsiębiorcy-mężczyźni zwykle wybierają sektor z grup związanych z budownictwem, transportem oraz ICT. Ponieważ wskaźnik przedsiębiorczości w większości tych sektorów jest wyższy, a wszystkie wykazują wyższą ekonomiczną wartość dodaną, nie dziwi fakt, że przychód netto przedsiębiorców-kobiet w 2012 r. był o 6% niższy niż przedsiębiorców-mężczyzn. Ponadto przedsiębiorstwa kobiet są mniejsze i jedynie 23% przedsiębiorców-kobiet z krajów UE-28, w porównaniu z 30% mężczyzn, jest pracodawcami⁴.

Wydaje się, że Europejki podejmują kroki w kierunku rozpoczęcia działalności również

¹ Komisja (2010), badanie Flash Eurobarometru 283 pt. „Entrepreneurship and beyond”.

² Komisja (2015), Eurostat Statistics Explained, statystyki dot. zatrudnienia.

³ Komisja (2012), badanie Flash Eurobarometru 354 „Entrepreneurship in the UE and beyond” [„Przedsiębiorczość w UE i poza jej granicami”].

⁴ Komisja (2014), sprawozdanie pt. „Statistical data on Women entrepreneurs in Europe” [„Dane statystyczne dotyczące kobiet-przedsiębiorców w Europie”].

z innych względów; kobiety częściej uzasadniają swoje działanie koniecznością, ponieważ własne przedsiębiorstwo daje im szansę łączenia pracy i opieki nad domem, na przykład nad dziećmi czy osobami starszymi, oraz zwiększa możliwość pracy z domu. Poparciem dla powyższego argumentu są dane, które wykazują, że 30% przedsiębiorców-kobiet pracuje na niepełnym etacie, w porównaniu z 12% mężczyzn.

2. Przeszkody w przedsiębiorczości kobiet: wyzwania związane z dostępem do funduszy

Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym, której osiągnięcie może umożliwić kobietom własną działalność, stanowi jednocześnie pierwszą przeszkodę, gdyż grozi sytuacją uwikłania się kobiety w błędne koło, w którym stwarza ona sobie mniej możliwości budowania doświadczenia w zarządzaniu służącego prowadzeniu swojej firmy, tworzenia historii kredytowej i zdobywania zaufania inwestorów.

Jeżeli chodzi o inwestorów istnieją różnice w sposobie finansowania przedsiębiorstw przez kobiety i mężczyzn. Chociaż znaczna część tych różnic¹ jest nieodłącznie związana z sektorami, w których działają kobiety-przedsiębiorcy, i rozmiarami ich przedsięwzięć, to obejmują one również zakładanie przez kobiety przedsiębiorstw z kapitałem na niższym poziomie oraz przy udziale niższych kredytów i częstsze niż w przypadku mężczyzn poleganie w kwestii finansowania na członkach rodziny oraz mniejsze uzależnienie od finansowania dłużnego. Innymi słowy: kobiety w mniejszym stopniu korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania, takich jak pożyczki bankowe i kredyt dostawcy oraz częściej uciekają się do bardziej kosztownych sposobów finansowania. Potwierdza to ustalenie, że kobiety-przedsiębiorcy mają problemy w dostępie do finansowania kapitałowego: inwestorzy kapitałowi, tacy jak anioły biznesu, są często bardziej zainteresowani potencjałem wzrostu przedsiębiorstw, co również może mieć związek ze skalą działalności przedsiębiorców-kobiet. Z drugiej strony badania wykazały także, że kobiety często w ogóle nie podejmują prób uzyskania finansowania z inwestycji kapitałowych. Mimo iż badania również w tym przypadku mają ograniczony zasięg², interesującym byłoby zobaczyć, jaki wpływ na powyższe dane ma liczba kobiet pracujących jako inwestorzy: ostatecznie udział w procesie inwestycyjnym osób z różnych środowisk może również pomóc w zapobieganiu myśleniu grupowemu i stereotypowemu;

W dalszym ciągu trudno jest wyjaśnić różnice w dostępie do finansowania i korzystania z niego. Jak stwierdza Parlament Europejski w swojej rezolucji z 2011 r. w sprawie przedsiębiorczości kobiet w małych i średnich przedsiębiorstwach³, kobiety mogą mieć mniejszą wiedzę na temat dostępnych opcji finansowania, bardziej ostrożne od mężczyzn podejście do podejmowania ryzyka gospodarczego i finansowego lub mniejsze doświadczenie w zarządzaniu finansami niż ich męska konkurencja. Pomimo dużej złożoności problemu i braku rozstrzygających dowodów, ważne jest, aby rozwiązać kwestię dyskryminacji kobiet-przedsiębiorców przez podmioty świadczące usługi finansowe w kwestii dostępu do

¹ Parlament (2015), badanie Departamentu Tematycznego pt. „Women's Entrepreneurship: closing the gender gap in access to financial and other services and in social entrepreneurship” [„Przedsiębiorczość kobiet: eliminowanie różnic między kobietami i mężczyznami w dostępie do usług finansowych i innych oraz w przedsiębiorczości społecznej”].

² KPMG (2015), sprawozdanie pt. „Women in Alternative Investments” [„Kobiety w inwestycjach alternatywnych”].

³ P7_TA(2011)0367

kredytów. Stereotypy dotyczące umiejętności kobiet i mężczyzn w dziedzinie przedsiębiorczości mogą nadal wpływać na oceny zainteresowanych stron na temat nowych przedsiębiorstw. Samo wrażenie dyskryminacji podczas próby uzyskania finansowania prawdopodobnie wpłynie na decyzje kobiet odnośnie do założenia przedsiębiorstwa lub wzięcia na ten cel niższej pożyczki.

Dyrektywa 2004/113/WE jasno zakazuje zarówno bezpośredniej, jak i pośredniej dyskryminacji przy świadczeniu usług finansowych, w tym pożyczek bankowych. Nie istnieją rozstrzygające dowody na występowanie w państwach członkowskich dyskryminacji bezpośredniej – nieprzyznawanie finansowania kobietom-przedsiębiorcom może być równie dobrze związane z logiką ekonomiczną, zgodnie z którą inwestorzy, dążąc do większego zwrotu, inwestują w większe przedsiębiorstwa, które często działają w bardziej rentownych, zdominowanych przez mężczyzn sektorach. Jednak wydaje się, że istnieją pewne dowody na występowanie dyskryminacji pośredniej, takiej jak opisana powyżej, na którą wpływ ma również postrzeganie przez kobiety dostępu do finansowania.

3. Przedsiębiorczość społeczna: szansa na przedsiębiorczość głównego nurtu?

Często stwierdza się, że nierówność płci w przedsiębiorczości społecznej jest mniejsza niż w przypadku przedsiębiorczości tradycyjnej i że jako taka może ona dostarczyć cennych spostrzeżeń na temat pokonywania przeszkód w przedsiębiorczości kobiet. Uważa się, że zaangażowanie w przedsiębiorczość społeczną nie tylko umożliwia kobietom wniesienie wkładu w społeczności lokalne i integrację społeczną¹, ale może także wzmocnić je jako przedsiębiorców, będąc źródłem odpowiednich umiejętności i zaufania. Jednak aby to osiągnąć, nie wspominając o zagwarantowaniu finansowania dla przedsięwzięć społecznych, konieczna jest jasna definicja i zrozumienie przedsiębiorczości społecznej oraz właściwa wycena przedsiębiorstw społecznych.

Dostępne dane dotyczące aktywności kobiet w działalności korzystającej z rynku w celu zaspokojenia potrzeb społecznych są niewystarczające, jednak badanie Global Entrepreneurship Monitor² z 2009 r. pokazuje, że mimo iż mężczyźni częściej niż kobiety zakładają przedsiębiorstwa społeczne, to jeśli chodzi o przedsięwzięcia społeczne, kobiety są bardziej aktywnymi przedsiębiorcami. OECD³ wyjaśnia, że po pierwsze dowody uzyskane na podstawie badań terenowych pokazują wyższy poziom altruizmu i większą skłonność do redystrybucji wśród kobiet, a po drugie większą niechęć kobiet do współzawodnictwa, w związku z którą są one bardziej zainteresowane nowszymi rynkami przedsiębiorstw społecznych. Obecnie, szczególnie w kontekście drugiego wytłumaczenia, biorąc pod uwagę przewidywany wzrost w danych sektorach, który niewątpliwie spowoduje zwiększenie presji konkurencyjnej, istotne jest zagwarantowanie obecności kobiet w przedsiębiorczości społecznej.

¹ EIGE (2015), badanie pt. „Promoting Women’s Economic Independence and Entrepreneurship - Good Practices”.

² Konsorcjum badawcze GEM (2009), Global Entrepreneurship Monitor

³ OECD (2014), dokument roboczy pt. „Women’s Social Entrepreneurship and Innovation”.